

Sprawozdanie z przebiegu pierwszego posiedzenia

Zespołu Metodologii Badań Pedagogicznych działającego przy KNP PAN

Termin posiedzenia: 17 maja 2017 roku, godz. 12:00

Miejsce posiedzenia: Sala Rady Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Inauguracyjne posiedzenie Zespołu Metodologii Badań Pedagogicznych odbyło się 17 maja 2017 roku o godz. 12:00 w sali Senatu Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. W posiedzeniu uczestniczyło 21 osób spośród 35, które wyraziły gotowość współpracy w ramach ZMBP. Wśród obecnych byli: dr hab. Sławomir Banaszak (UAM), dr hab. Beata Borowska-Beszta (UMK), dr Magdalena Ciechowska (Ignatianum), dr Magdalena Cuprjak (UMK), dr hab. Mariusz Dembiński (UAM), dr Iona Fajfer Kruczek (UŚ Cieszyn), dr Szymon Godawa (UŚ Cieszyn), dr Joanna Golonka-Legut (UWr), prof. dr hab. Dariusz Kubinowski (USz), dr Diana Müller-Siekierska (UŁ), Aldona Molesztak (UKW), dr hab. Maria Beata Nowak (Pedagogium), dr hab. Justyna Nowotniak (USz), dr hab. Helena Ostrowicka (UKW), dr Sławomir Pasikowski (APSL), prof. dr hab. Jacek Piekarski (UŁ), dr Martyna Pryszmont-Ciesielska (UWr), dr Justyna Ratowska-Pasikowska (APSL), prof. dr hab. Krzysztof Rubacha (UMK), dr Justyna Spychalska-Stasiak (UKW), dr Sylwia Wrona (UŚ).

W planie posiedzenia przewidziane zostały następujące punkty: 1) oficjalne otwarcie, 2) uczczenie pamięci zmarłych Profesor Marioli Chomczyńskiej-Rubachy oraz Profesor Teresy Bauman, 3) prezentacja projektu Zespołu Metodologii Badań Pedagogicznych KNP PAN, 4) prezentacje projektów i pomysłów zgłaszanych indywidualnie, 5) dyskusja, 6) zatwierdzenie celów, zadań, struktury organizacyjnej, planu harmonogramu i zakresu odpowiedzialności za poszczególne zadania, 7) Wolne wnioski, 8) zakończenie posiedzenia.

Posiedzenie OTWORZYŁ prof. Krzysztof Rubacha. W pierwszych zdaniach Profesor odwołał się do sygnalizowanej już wcześniej w środowisku akademickiej pedagogiki potrzeby zorganizowania grupy osób, która zdołałaby pracować nad stworzeniem grona eksperckiego i jednocześnie monitorująca rozwój metodologii oraz praktyki badawczej w kraju. Głównym celem takich działań monitorujących miałyby być sprzyjanie wypracowaniu puli kryteriów, według których moglibyśmy patrzeć na sposoby uprawiania badań pedagogicznych i metodologii jako obszaru zainteresowań naukowych. Profesor podkreślił, że w Polsce jest niewiele osób zajmujących się metodologią w sensie naukoznawczym, za to sporo osób, które zajmują się różnymi strategiami oraz metodami gromadzenia i analizowania danych. W związku z tym nadrzędny cel widzi Profesor w stworzeniu środowiska, z którego w przyszłości wywodzić będą się osoby zajmujące się metodologią w sensie naukoznawczym zdolne doceniać przeróżne strategie, metody i szczegółowe rozwiązania. Obecnie takich osób, w szczególności wśród młodej kadry, jest niewiele. Budowanie więc takiego środowiska w Polsce jest bardzo potrzebne. Jako drugi powód zabiegania o powołanie zespołu Profesor wskazał stan badań pedagogicznych prowadzonych w Polsce w ostatnich latach. Daje się tu dostrzec dysproporcje w koncentracji na różnego rodzaju typach, strategiach, modelach i schematach badań. Te dysproporcje sprawiają, że pozostają takie obszary badań pedagogicznych, do których trudno zajrzeć, a ponieważ

jesteśmy ograniczeni mocno sprofilowanymi modelami procedur, to jako zespół moglibyśmy wypracowywać takie podejścia, które pozwolą zaangażować badaczy i podejmować inicjatywy wycelowane w rozwiązanie tego problemu. To oznacza, że ZMBP będzie zainteresowany tworzeniem grup badawczych dostarczających informacji o tym, jak rozwija się w Polsce metodologia i o tym, jakie badania są prowadzone, a jakie nie. Na koniec Profesor zauważył, że w plan posiedzeń ZMBP powinny być wplecione merytoryczne wystąpienia, wokół których toczyła będzie się dyskusja. Bieżące posiedzenie, ze względu na jego organizacyjny charakter, jest pod tym względem wyjątkiem.

Zgodnie z DRUGIM PUNKTEM programu po otwarciu posiedzenia nastąpiło uczczenie pamięci zmarłych w 2017 roku Profesor Marioli Chomczyńskiej-Rubachy oraz Profesor Teresy Bauman, dwóch postaci silnie związanych ze środowiskiem metodologicznym polskiej pedagogiki. W tej sprawie głos zabrał prof. Dariusz Kubinowski, który podkreślił, że obie Profesor, z uwagi na swoje zainteresowania i troskę o jakość badań pedagogicznych, z pewnością uczestniczyłyby w inauguracyjnym posiedzeniu ZMBP. Tym bardziej, zauważył, że funkcjonowanie tego zespołu mieć może niepodważalny i znaczący wkład w rozwój oraz podnoszenie jakości badań pedagogicznych i metodologii w kraju. Profesor Kubinowski zaprosił zgromadzonych do uczczenia pamięci Zmarłych minutą ciszy.

W kolejnym punkcie posiedzenia nastąpiła PREZENTACJA PROJEKTU ZMBP, którą poprowadził dr Sławomir Pasikowski.

Na wstępie dr Pasikowski zakomunikował, że ZMBP powołany został uchwałą KNP PAN z dnia 27 marca 2017r. w odpowiedzi na wniosek, jaki złożył wraz z prof. Krzysztofem Rubachą do prezydium KNP PAN. Inicjatywa powołania ZMBP ma swoje źródło nie tylko w spostrzeżeniu nieobecności wśród zespołów KNP takiego, który specjalizowałby się w metodologii pedagogiki i badań empirycznych, lecz przede wszystkim w dostrzeżeniu potrzeby wyłonienia ośrodka, wokół którego organizować mogliby się akademicki i akademicy zainteresowane/i aktywnością celowaną w problematykę metodologii pedagogiki i praktyki badań empirycznych oraz publikujące/y na ten temat. Nie chodzi jednak o podtrzymywanie lub rozwijanie zainteresowań, lecz o stworzenie forum dla osób gotowych pracować nad ideą stymulowania kondycji praktyki badawczej w tych obszarach akademickiego środowiska pedagogicznego, które mogłyby tego oczekiwać lub wymagać, tj.: śledzić bieżący stan kondycji metodologicznej badań w pedagogice, pracować nad szeroko rozumianymi kryteriami jakości badań empirycznych oraz dawać impulsy do rozwoju w zakresie praktyki badawczej i teorii metodologicznej w obszarze pedagogiki. Oznacza to zatem, że prezentowanej koncepcji zespołu bliżej do idei zespołu eksperckiego niż seminaryjnego i zgodnie z którą miałyby on realizować 2 podstawowe funkcje: monitorującą i stymulującą. W tym kontekście narzucają się przynajmniej 3 obszary warte objęcia uwagą i metodycznymi działaniami: obszar aktywności akademickiej (metodologiczny i metodyczny aspekt tej aktywności), obszar edukacji metodologicznej, obszar metodologicznych trendów w badaniach pedagogicznych występujących współcześnie w kraju i na świecie.

W związku z tym wśród kluczowych celów, które miałyby realizować ZMBP, inicjatorzy zaproponowali:

1. monitorowanie kierunków i trendów w zakresie rozwiązań metodologicznych podejmowanych przez pedagogów w kraju i za granicą (mapa tego zagadnienia wyjdzie naprzeciw potrzebie zorientowania się w jakim stopniu środowisko akademickiej pedagogiki przyswaja i wykorzystuje teorię metodologiczną oraz w jakim zakresie występują tzw. białe plamy),

2. monitorowanie stanu akademickiej edukacji metodologicznej na kierunkach pedagogicznych i obejmujące studia I, II i III stopnia (na uwagę zasługuje obecność przedmiotów metodologicznych w programach studiów oraz momenty, w których zostały one przewidziane. W komentarzu: zdarza się, że metodologia nie jest prowadzona jako odrębny przedmiot, lecz stanowi część posiłkującą wykonywanie zadań identyfikowanych na przykład z seminarium dyplomowym; realizacja przedmiotów przygotowujących do samodzielnego prowadzenia badań empirycznych nie zawsze też odbywa się w tym samym momencie cyklu studiów, pojawiając się za wcześnie albo za późno w stosunku do momentów, w których studenci stykają się z zadaniami wymagającymi umiejętności krytycznego konsumowania i realizowania badań; bywa też, że przedmioty z obszaru metodologii badań nie są poprzedzone filozofią i logiką, co dodatkowo sprzyjać może powstawaniu nieporozumień oraz mylnych wyobrażeń o nauce i prowadzeniu badań empirycznych),
3. integracja środowiskowa akademików/czek szczególnie zainteresowanych metodologią pedagogiki, w tym metodologią badań pedagogicznych, wycelowana w nawiązywanie wewnątrzśrodowiskowej współpracy i podnoszenie prestiżu pedagogiki oraz badań realizowanych w jej obszarze (powszechnie wiadomo jak badania prowadzone przez pedagogów odbierane są przez reprezentantów innych dyscyplin; analizy prof. Śliwerskiego poświęcone aplikacjom w konkursach NCNowskich oraz najczęstszym błędom wykazywanym w przewodach habilitacyjnych (nie tylko przez habilitantów) dodatkowo wzmacniają słuszność troski o kondycję praktyki badawczej pedagogów),
4. stymulowanie kondycji praktyki badawczej realizowanej w obszarze pedagogiki (pod uwagę brane jest stymulowaniu nie tylko tam, gdzie diagnoza wskazywałaby deficyty, ale też sprzyjanie propagowaniu i rozwijaniu potencjału, którym już dysponują osoby, grupy i środowiska).

Wymienionym celom odpowiadałby zestaw następujących zadań:

1. prowadzenie obserwacji o zasięgu krajowym lub szerszym na temat stanu i rozwoju metodologii badań w pedagogice i naukach o edukacji,
2. prowadzenie obserwacji o zasięgu krajowym lub szerszym na temat uniwersyteckiego kształcenia w dziedzinie prowadzenia badań empirycznych o charakterze naukowym, diagnostycznym, ewaluacyjnym, itp.
3. praca nad standardami w tym zakresie, które to sprzyjałyby podnoszeniu konkurencyjności profesjonalizacji badań realizowanych w pedagogice,
4. uczestniczenie w tworzeniu okazji do środowiskowej wymiany myśli i doświadczeń w zakresie metodologii badań nad edukacją, w tym zbudowanie i prowadzenie bazy konferencji, seminariów i warsztatów poświęconych metodologii w naukach humanistycznych i społecznych,
5. inicjowanie działań zmierzających do tworzenia skierowanej środowiskowo oferty samokształceniowej i systemowej w zakresie edukacji metodologicznej, także realizowanej w ramach kształcenia akademickiego, ze szczególnym naciskiem na praktykę konstruowania metodologicznych podstaw badań,
6. wskazanie metodologicznych standardów oraz metodologicznych kryteriów oceny projektów badawczych i dorobku na poszczególne stopnie awansowe (w nastawieniu także na ich budowanie wewnątrz środowiska, zamiast przyjmowania z zewnątrz w drodze arbitralnych warunków i wymagań), a po możliwej debacie z udziałem osób specjalizujących się w zakresie

poszczególnych rozwiązań metodologicznych, komunikowanie tych standardów i kryteriów w postaci postulatów;

7. ustanowienie wyróżnień za wysoki poziom metodologiczny prac badawczych i przyznawanie ich przez kapitułę ZMBP lub kierowanie rekomendacji do prezydium Komitetu Nauk Pedagogicznych,
8. udzielanie patronatu konferencjom, warsztatom, seminariom, czasopismom, itp. poświęconym problematyce metodologii pedagogiki i metodologii badań nad edukacją,
9. propozycja konsultowania wyników badań empirycznych (lub zajmowania stanowiska) w odpowiedzi na potrzeby Komitetu Nauk Pedagogicznych
10. nawiązywanie międzypołowej współpracy celem uzyskiwania bilateralnego wsparcia (np. w postaci wymiany informacji).

Zgodnie z założeniami projektowymi struktura organizacyjna ZMBP miałaby być współwyznaczana celami i zadaniami Zespołu. Projekt przewiduje również możliwość powoływania podzespołów specjalizujących się w realizacji wybranych celów i zadań, np. podzespół ds.: akademickiej edukacji metodologicznej, kryteriów jakości badań, dokształcania w zakresie metodologii, kooperacji badaczy, badań nad praktykami badawczymi, itp. Powołanie ZMBP musi uwzględniać także kwestie o charakterze technicznym, jak przygotowanie baz danych na potrzeby realizowanych zadań, organizację kolejnych posiedzeń i zabezpieczanie związanych z tym funduszy oraz przygotowanie i prowadzenie strony internetowej ZMBP lub podstrony strony KNP PAN. Poza tym, z punktu widzenia organizacji pracy ZMBP, bardzo ważne wydaje się powołanie funkcji sekretarza. Niezbędne jest, aby te kwestie zyskały nie tylko uznanie zgromadzonych osób, ale też by ich realizacja mogła być powierzona konkretnym osobom.

W tym miejscu nastąpił koniec prezentacji koncepcji ZMBP oraz przejście do punktu "PREZENTACJE PROJEKTÓW I POMYSŁÓW ZGŁASZANYCH INDYWIDUALNIE".

Jako pierwszy głos zabrał prof. Rubacha dopowiadając, że w kwestii merytorycznego i technicznego zaplecza ZMBP uwzględnić można dodatkowo 2 struktury, tj. czasopismo *Przegląd Badań Edukacyjnych* (lista B, 13 pkt.) założone przez prof. Mariolę Chomczyńską-Rubachę, a którego obecnie redaktorem naczelnym jest prof. Krzysztof Rubacha, oraz Pracownię Narzędzi Badawczych KNP PAN (PNB), której Profesor przewodniczy. W obu przypadkach w obsadzie osobowej tych struktur znajdują się też osoby uczestniczące w bieżącym spotkaniu, tj. dr Magdalena Cuprjak (PBE i PNB) oraz dr Sławomir Pasikowski (PBN). Profesor podkreślił metodologiczny charakter PBE, w szczególności jednego z jego działów, który może być do dyspozycji także dla celów ZMBP. Zwrócił również uwagę na PNB jako strukturę zainteresowaną opracowywaniem i publikowaniem zarówno nowych, jak i już istniejących narzędzi gromadzenia i analizy danych. Profesor zaakcentował potrzebę wskazywania autorów, których wartościowe narzędzia zasługiwałyby na publikację, a których żywot zwykle ogranicza się do służebnej roli w autorskich projektach empirycznych. Członkowie ZMBP mogliby zatem mieć wkład w pracę PNB zarówno jako autorzy narzędzi, jak i jako osoby wspomagające wyszukiwanie innych wartościowych instrumentów, które po ewentualnym pogłębieniu nad nimi badań rozszerzyłyby ofertę PNB. Profesor dodał, że obecnie w ofercie PNB znajdują się 2 narzędzia (Test poczucia skuteczności, Kwestionariusz gotowości przeciwstawiania się), a kolejne trzy, dotyczące obszaru pedagogiki specjalnej, podlegają opracowaniu. Podkreślił przy tym, że budowanie zaplecza związanego z instrumentarium badawczym pedagogów ma kluczowe znaczenie w

podnoszeniu trafności i prestiżu prowadzonych przez nich badań, co zresztą legło u podstaw idei PNB i co zyskało poparcie przewodniczącego KNP prof. Bogusław Śliwerski jeszcze na etapie zgłaszania propozycji powołania takiej pracowni przez prof. Rubachę.

Po tej wypowiedzi głos zabrał prof. Dariusz Kubinowski dziękując w pierwszych słowach za inicjatywę powołania ZMBP, by następnie w kontekście uzupełnienia dokonanego przez prof. Rubachę wskazać, że wraz z prof. Justyną Nowotniak prowadzi czasopismo *Jakościowe Badania Pedagogiczne*, do publikowania w którym gorąco zachęca wszystkich zgromadzonych. Profesor przeszedł następnie do kwestii możliwej współpracy ZMBP ze środowiskiem realizowanego cyklicznie od roku 2004 Seminarium Metodologii Pedagogiki Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego (SMP PTP). Ryzyko ewentualnej konkurencji między tymi dwoma środowiskami powinno być wykluczone, tym bardziej wydaje się to słuszne, że część zgromadzonych osób jest już związanych z Seminarium Metodologii Pedagogiki (jednym z materialnych dowodów jest monografia wieloautorska wydana po VI SMP PTP) oraz że podczas ostatniego Zjazdu Pedagogicznego oficjalnie zadeklarowane zostało zacieśnienie współpracy KNP z Polskim Towarzystwem Pedagogicznym. Profesor zaproponował również, aby do programu współpracy włączyć też Transdyscyplinarną Sieć Badaczy Jakościowych (TSBJ*), której przedstawiciele uczestniczą w obecnym zgromadzeniu. Profesor wskazał na dr Martynę Pryszmont-Ciesielską, współorganizatorkę tegorocznego VI Transdyscyplinarnego Sympozjum Badań Jakościowych (TSBJ) oraz dr Justynę Ratkowską-Pasikowską i dr. Sławomira Pasikowskiego zaangażowanych w organizację V TSBJ. Podkreślił następnie znaczny udział środowiska pedagogów w funkcjonowaniu TSBJ*, co uważa za podstawowy argument przemawiający za braniem pod uwagę wielopłaszczyznowej współpracy z tą organizacją.

W odpowiedzi na uwagi prof. Kubinowskiego głos zabrał prof. Jacek Piekarski, który na wstępie wyraził swoje uznanie i akceptację dla pomysłu powołania ZMBP i dla zaprezentowanego projektu. Zwrócił uwagę, że nie widzi problemu konkurujących ze sobą środowisk, głównie z powodu realizacji podobnych celów i składu osobowego ZMBP oraz SMP PTP, a przede wszystkim wspólnej troski o metodologię pedagogiki. Zauważył przy tym, że w pole zainteresowań ZMBP wpisuje się również kwestia krytyki metodologicznej, w szczególności jej przebieg w procesie badawczym. Jako organizator przyszłorocznego VII SMP PTP zapowiedział, że głównym tematem tego wydarzenia będzie właśnie krytyka metodologiczna. Problematyka ta przewidziana została w trzech odsłonach: 1) krytyka wiedzy uprzedniej i metodologicznego nastawienia do tej krytyki, 2) społeczny i edukacyjny kontekst krytyki wyrażający się w jakości i sensie aktywności krytycznej w praktyce badawczej, 3) krytyka metodologiczna w badaniach rozumiana jako problem badań o badaniach oraz jako problem przebiegu krytyki w procesie postępowania badawczego. Ten drugi aspekt trzeciej odsłony Profesor podkreślił jako szczególnie wartościowy przedmiot możliwej troski ZMBP.

Profesor Piekarski odniósł się również do idei ZMBP zauważając, że każdy zespół jest instrumentem władzy i nie można tego pomijać, bo traci się wówczas szansę na kontrolowanie związanych z tym zagrożeń. Idąc tym tropem, wskazał, że jednym z nurtów refleksji metodologicznej jest włączanie myślenia o metodologii w proces badania, a nie jego separowanie jako odrębnej dziedziny. Z tym wiąże się także dylemat "czym jest metodologia?", którego nie można sprowadzić do banalnego odróżniania metod badań od metodologii. Kluczowy problem polega zatem zdaniem prof. Piekarskiego na lokalizacji metodologii w obrębie współczesnych nurtów myślenia i jest w jakiś sposób egzemplifikowany także tym, co się dzieje ze stanem badań w pedagogice. Profesor zauważył, że oddaje to metafora zagubienia i błędzenia w częściowo rozpoznanym terenie. Instrumenty władzy,

które tworzymy, kontynuował prof. Piekarski, są zagrożeniem w kontekście tego błędzenia, ale z drugiej strony mogą być pomocne. Profesor podkreślił, że odnosi to do funkcji eksperckiej, którą wyobraża sobie raczej jako doradztwo specjalnie rozumiane - nie wiedzy-władzy, ale jako doradztwo włączające się w tworzenie wiedzy. Uważa to za trudne zadanie, ale warte refleksji, gdyż głównym problemem metodologii w pedagogice jest nieobecność pytań metodologicznych w zasadzie w całości edukacji. Nie chodzi przy tym o pytania od czego zacząć badanie, albo co jest ważniejsze, lecz o ogólniejszą refleksję metodologiczną. Ma to uzasadnienie we współczesnym stanie wiedzy, w świetle której pytań metodologicznych nie można odłączyć od innych pytań inicjujących jakiegokolwiek procesy badawcze. Dlatego, uważa prof. Piekarski, jako metodolodzy powinniśmy troszczyć się przede wszystkim o jakość badań w szerokim aspekcie i myśleć jak włączać się w praktykowanie tych badań z perspektywy naszego wspólnego metodologicznego doradztwa. Takie włączanie się w cudzą praktykę jest jednak niezwykle trudne, czego dowodzą choćby doświadczenia dydaktyczne ze studentami przygotowującymi prace, i wymagające również dokładnego rozpoznania sytuacji. Tym samym Profesor nawiązał do sprawy postulowanej funkcji monitorującej ZMBP.

W następstwie wypowiedzi prof. Piekarskiego głos zabrali dr Pasikowski, a po nim prof. Rubacha. Dr Pasikowski zasugerował, że funkcja doradcza może być odleglejsza od funkcji przywołanych w projekcie ZMBP, tj. monitorującej i stymulującej, choć gdyby próbować ją zbliżyć, to zdecydowanie do tej ostatniej. Idea konsultowania badań przez ZMBP lub osoby rekomendowane przez ZMBP pojawiła się w namyśle nad projektem zespołu zaledwie w wąskim polu możliwych zapotrzebowań środowiska. Natomiast główne cele wiązane były z monitorowaniem i stymulacją. W tym kontekście warto również podkreślić, że takie nastawienie związane było jednocześnie z zamiarem budowania ZMBP jako otwartego forum (propozycja prof. Rubachy), co, nawiązując do zaakcentowanej przez prof. Piekarskiego kwestii ryzyka władczej instrumentalizacji zespołu, miałyby właśnie zabezpieczać ZMBP przed kostnieniem struktur formalnych i w jakiś sposób powiązaną z tym marginalizacją odmiennych lub mniej popularnych perspektyw metodologicznych. Marginalizacja, o której mowa, kłóci się z ideą ZMBP.

Prof. Rubacha nawiązał z kolei do poruszonej przez prof. Piekarskiego sprawy organizacji SMP PTP w Łodzi wyrażając satysfakcję, że tematyka seminarium koresponduje wyraźnie z treścią projektu ZMBP. Profesor wyszedł w związku z tym z propozycją, aby przy okazji realizacji VII SMP PTP zorganizować w Łodzi jedno z posiedzeń ZMBP, tym bardziej, że SMP PTP i ZMBP łączy nie tylko wspólna troska o metodologię pedagogiki i praktykę badań pedagogicznych, ale też zakres osób angażujących się w te środowiska. Prof. Piekarski odniósł się do tej propozycji z aprobatą.

W następnej kolejności głos zabrał prof. Sławomir Banaszak dziękując na wstępie za zaproszenie i gratulując inicjatywy. Profesor zauważył, że podobne inicjatywy związane z metodologią i praktyką badawczą wyrażają zainteresowanie podejmujących je osób, ale przede wszystkim troskę o jakość działań w tych obszarach, do czego sam odnosi się z dużym uznaniem. Stąd projekt ZMBP wraz z jego programem jest wg Profesora bardzo zasadny, ale nie wyklucza On możliwości gremialnej dyskusji nad poszczególnymi punktami, co w rezultacie służyć ma przecież wypracowywaniu optymalnych rozwiązań. W szczególności, zauważył, należałoby uznać za kluczową dla dyscypliny naukowej jaką jest pedagogika debatę nad kryteriami i standardami uprawiania nauki. Bez odwoływania się do kryteriów aktywność naukowa przestaje bowiem spełniać swoje funkcje. Osobno Profesor zadeklarował, że jest gotowy zabezpieczyć kolejne posiedzenie ZMBP pod względem miejsca organizacji. Mogłoby to nastąpić przy okazji konferencji, którą organizuje na Wydziale Studiów

Edukacyjnych UAM w listopadzie bieżącego roku, co, jak miernia, odbędzie się z korzyścią dla obu inicjatyw.

W kontekście podjętej przez prof. Banaszaka kwestii kryteriów dr Pasikowski zauważył, że realizacja związanego z tym zadania, zaprezentowanego w projekcie planu zadań ZMBP, może być ograniczona okresem kadencji KNP PAN. Jeśli jednak członkowie ZMBP zdecydują się uwzględnić to zadanie, to jednocześnie warto byłoby myśleć także o uwzględnieniu w jego ramach organizacji krajowej debaty poświęconej kryteriom i standardom realizacji projektów empirycznych. Dr Pasikowski dodał przy tym, że u podstaw prezentacji postulowanych zadań ZMBP znalazło się założenie, że to właśnie we współpracy członków ZMBP i wspólnej dyskusji powinny klarować się decyzje i rozwiązania dotyczące konkretnych zadań i stwarzania warunków ich realizacji.

Po tej wypowiedzi prof. Rubacha zwrócił się do zgromadzonych zachęcając do dyskusji nad zaprezentowanym projektem ZMBP oraz przybliżania indywidualnych wyobrażeń i oczekiwań na temat funkcjonowania zespołu i własnej w nim roli. Zauważył, że pozwoli to nakreślić mapę możliwej wewnętrznej organizacji ZMBP. Profesor oficjalnie zadeklarował przy tym swoje zainteresowanie pracą związaną z monitorowaniem kształcenia w zakresie metodologii.

Profesor Beata Borowska-Beszta zgłosiła, że interesują ją kryteria jakości badań, szczególnie w odniesieniu do metodologii i metod badań jakościowych. Z kolei prof. Beata Maria Nowak zainteresowania monitorowaniem krajowych i zagranicznych badań realizowanych w strategii ilościowej oraz kwestią dydaktyki metodologii. Prof. Nowak podstawowe uzasadnienie wagi tej ostatniej kwestii widzi w indywidualnych genealogiach edukacyjnych, którym także podlegają osoby zgromadzone na posiedzeniu. Profesor Rubacha w odpowiedzi na oba te głosy zasugerował, że mógłby powstać jeden podzespół skupiający się na obu strategach gromadzenia i analiz danych. Prof. Borowska Besta dodała, że to uchroni przed problemem zawłaszczania pola i tradycji, a dr Pasikowski, że takie właśnie myślenie zabezpieczające przed podtrzymywaniem nie zawsze słusznych rozdziałów znajduje się u podstaw idei ZMBP. Uczestnicy posiedzenia z aprobatą przyjęli pomysł o powołaniu jednego podzespołu oraz argumenty dyskutujących osób. Dr Pasikowski odniósł się natomiast do tej części wypowiedzi prof. Nowak, która dotyczyła dydaktyki metodologii. Podkreślił, że w projekcie ZMBP kwestie związane nabywaniem wiedzy, umiejętności i kompetencji metodologicznych rozumiane są szerzej, bo uwzględniają możliwie szeroko pojmowaną edukację metodologiczną, w tym obejmującą również kształcenie i samokształcenie.

Jako kolejna głos zabrała dr Magdalena Ciechowska. Powołując się na swoje doświadczenia dydaktyczne i wynoszone z nich obserwacje. Dr Ciechowska powiedziała, że widzi potrzebę monitorowania kwestii związanych z edukacją metodologiczną i jest gotowa uczestniczyć w pracach podzespołu zajmującego się tym zagadnieniem.

Po tym głosie dr Pasikowski, powołując się na kontekst bieżącej dyskusji i pojawiających się w niej propozycji, zaproponował odczytanie listu dr. Marka Tytko skierowanego do uczestników I posiedzenia ZMBP: dr Tytko postuluje sporządzenie rejestru metod wykorzystywanych w badaniach pedagogicznych wraz z zestawem odpowiadających im standardów i procedur. Dr Tytko zasugerował przy tym, że dolegliwy jest brak jednolitości tych standardów i procedur.

W nawiązaniu do treści listu głos zabrała dr Diana Müller-Siekierska mówiąc, że w jej odczuciu pedagogowie zbyt małą wagę przykładają do standaryzacji metod badawczych i rzadko też budują

narzędzia możliwe do wielokrotnego użytku. Konsekwencje tego ponoszą także studenci pedagogiki uczestniczący w seminariach dyplomowych, którym trudno polecić gotowe instrumenty zbudowane przez pedagogów. Odbija się to na jakości dydaktyki, ale także badań realizowanych w ramach prac dyplomowych, które opierane są w przeważającej mierze na danych gromadzonych przy użyciu ankiet. Brak alternatywnych zestawu gotowych i możliwych do wykorzystania instrumentów jest wg dr Müller-Siekierskiej bardzo wyraźny i niekorzystny. Jednocześnie Pani Doktor deklaruje zainteresowanie pracą w ramach ZMBP nad zagadnieniem testów pedagogicznych.

Prof. Rubacha zauważył, że Pracownia Narzędzi Badawczych KNP PAN stawia sobie właśnie za cel tworzenie bazy wiarygodnych narzędzi. PNB jest otwarta na kontakt z osobami gotowymi publikować budowane przez siebie narzędzia badawcze. Tym bardziej, że niejednokrotnie wartościowe instrumenty są tworzone w ramach jednego projektu i po wykorzystaniu przez autora kończy się ich czas użytkowania. Tak być nie musi. PNB jest też gotowe wspierać autorów merytorycznie i metodologicznie w zakresie badań nad narzędziami i przygotowaniem ich do publikacji. Cały proces odbywa się bez kosztów ze strony Autora. Autor z kolei ma możliwości wykazywania punktowanej publikacji. Dostęp do tak przygotowanych narzędzi nie jest ograniczony zastrzeżeniami posiadania szczególnych uprawnień do nabycia i posługiwania się nimi. W tym miejscu dr Pasikowski przypomniał zgromadzonym, że mowa jest nie tylko o instrumentach gromadzenia, ale też analizy danych, zarówno numerycznych, jak i jakościowych. Prof. Rubacha zauważył przy tym, że w polskiej psychologii funkcjonuje już przynajmniej jedno narzędzie do analizy danych jakościowych. Skoro więc przy większym nachyleniu w stronę scjentyistyczną psychologom udaje się tworzyć takie instrumenty, to w pedagogice powinno to być łatwiejsze. Mimo to, pedagodzy nie dysponują podobnymi osiągnięciami. Prof. Rubacha przeszedł następnie do zakomunikowania, że wiele wartościowo zapowiadających się narzędzi odkrywa się podczas recenzowania prac badawczych (w tym habilitacyjnych). Jest wówczas także możliwość zaobserwowania, że autorzy po wykorzystaniu tych instrumentów porzucają dalsze prace nad nimi. To jeden z podstawowych powodów, dla których pedagodzy ciągle nie dysponują katalogiem narzędzi badawczych. Będąc przy kwestii recenzowania prof. Rubacha podkreślił, że propozycja pochylenia się przez ZMBP nad zagadnieniem kryteriów i standardów mogłaby uwzględniać również podjęcie namysłu nad tym, w jaki sposób przyglądać się recenzjom prac naukowych w tym tych procedowanych w przewodach doktorskich, habilitacyjnych i profesorskich. Kardynalne błędy (bywa, że dyskwalifikujące) recenzowanych prac badawczych są niekiedy przemilczane, albo zauważone i obnażone, ale pominięte w końcowej pozytywnej konkluzji. Profesor podkreślił, że ta propozycja wynika z troski o jakość krytycznego dyskursu, także tego recenzyjnego, który toczy się wokół jakości prac naukowych. W związku z tym, że ZMBP jest częścią KNP, to jako taki zespół mógłby współpracować z pozostałymi przedstawicielami KNP w zakresie namysłu i debaty nad kryteriami jakości prac naukowych, które jednocześnie oddziaływać będą na praktyki recenzenckie i zwrotnie działać projakościowo na recenzowane prace naukowe. Profesor zaznaczył, że ma to znaczenie także dlatego, że recenzja jest częścią dyskursu krytycznego i dyskusji wokół problemu, którym zajmuje się autor recenzowanej pracy.

Po tej wypowiedzi głos zabrał prof. Piekarski podkreślając, że wspiera głos prof. Rubachy w kwestii krytyki, bo sam uważa, że krytyka jest afirmacją i promocją wiedzy. Choć oczywiście jej ostrze ma też inne odcienie. Przede wszystkim źli krytycy nie afirmują wiedzy. Profesor odniósł się następnie do sprawy organizacji i zadań ZMBP. Podkreślił, że opowiada się za realizacją funkcji doradczej i konsultacyjnej przez ZMBP, jednocześnie jednak widzi zagrożenie w zbyt wczesnym podziale ZMBP na segmenty wyznaczone zadaniami. W zaprezentowanym projekcie ZMBP Profesor dostrzega

możliwość wyodrębnienia 3 podstawowych kwestii: kwestii edukacji i wspierania kształcenia, kwestii monitorowania i jakości wiedzy oraz kwestii kooperacji. Uważa tym samym, że prościej byłoby identyfikować się w tak ogólniej rozumianych obszarach. Natomiast kwestia kryteriów jest wg Profesora nie tylko sprawą merytoryczno-metodologiczną, ale też polityczną. Już podczas bieżącego posiedzenia widać skłonność do podziałów. Przedstawiciele klarujących się podzespołów powinni przede wszystkim współpracować, działać razem. Pomysły zgłaszane po stronach tych przedstawicieli są jak najbardziej dobre, ale tylko wówczas, gdy będą miały płaszczyznę do zderzenia się. W przeciwnym wypadku, kontynuowała Profesor, jako ZMBP przedwcześnie się podzielimy wewnętrznie. Zagrożenie polega więc na tym, że zanim zastanowimy się co mamy robić wspólnie już będziemy wiedzieć, co każdy ma robić osobno.

Prof. Rubacha odparł na to, że podziela stanowisko prof. Piekarskiego, jednak uważa za właściwe wyłonienie osób wokół których realizować będzie się odpowiedzialność za wspólną pracę członków ZMBP nad kluczowymi zadaniami z jednoczesną troską o minimalizowanie ryzyka wewnętrznych podziałów, o których mówił prof. Piekarski. W tę dyskusję włączyła się prof. Nowak, która zauważyła, że również podziela stanowisko stroniące od dokonywania podziałów, jednak uważa jednocześnie, że wstępne pogrupowanie sprzyjać będzie skuteczności realizowania przez ZMBP poszczególnych działań. Dr Pasikowski dodał, że intencją leżącą u podstaw projektu ZMBP nie jest podtrzymywanie i pogłębianie podziałów, lecz podnoszenie prestiżu badań pedagogicznych między innymi na drodze możliwych integracji różnych perspektyw.

Głos zabrał także prof. Kubinowski zwracając uwagę, że pojęcie badań pedagogicznych jest bardzo pojemne i obejmujące także badania istotnościowe, badania prowadzone przez historyków wychowania, filozofów edukacji, itd. Profesor podkreślił, że metodologie tych badań są nieporównywalne. Sprowadzanie badań pedagogicznych do rozróżnienia na ilościowe i jakościowe znacznie redukuje pole widzenia w kwestii tego, co kryje się pod pojęciem "badania pedagogiczne". Kluczowe jest jednak ustalenie ram racjonalnego dyskursu, aby osoby pracujące nad ideą ZMBP i w jego ramach mogły w czymś przynajmniej się zgodzić, tym bardziej w obliczu ambitnej nazwy ZMBP. W związku z tym prof. Kubinowski uważa za zasadne koncentrowanie uwagi na wszystkich rodzajach badań pedagogicznych.

W odpowiedzi prof. Rubacha przypomniał, że ZMBP ma zamiar zajmować się metodologią w ogóle, i w sposób daleki od wąskiego rozumieniem wyznaczanego zredukowanymi wizjami istniejących podziałów. Dlatego w projekcie i w jego prezentacji nie były wskazywane przez prof. Rubachę i dr. Pasikowskiego żadne z podziałów po jakie obecnie sięgać można próbując opisywać metodologie badań pedagogicznych. W przypadku idei ZMBP chodzi bowiem o przekraczanie granic, które dzielić mogą zupełnie niesłusznie.

Dr Pasikowski nawiązał z kolei do odniesienia jakie uczynił prof. Kubinowski względem nazwy zespołu. Doktor określił, że głównym czynnikiem wyznaczającym nazwę było zaakcentowanie szczególnego zainteresowania zespołu praktyką empirycznych badań pedagogicznych rozumianych szerzej niż czyni się to w obiegowym wyobrażeniu kojarząc badania empiryczne z działaniami realizowanymi w relacji badacz-badany i w podziałach jak ten, który stał się przedmiotem bieżącej dyskusji, tj. ilość-jakość.

Prof. Nowak zwróciła natomiast uwagę, że w propozycji ZMBP widzi wyraz gotowości podejmowania kooperacji, co uważa za słuszne i zasadne pomimo naturalnych różnic indywidualnych w zakresie

doboru i preferencji metod i teorii. Prof. Rubacha wtrącił, że chodzi nawet o coś więcej, mianowicie o bycie badaczami zdolnymi prowadzić różne badania wychodząc od rodzaju problemu, a nie indywidualnie preferowanych metod i rozwiązań. To ostatnie jest daleko idąca redukcją.

Dr Pasikowski nawiązał w kontekście tej dyskusji do treści listu, jaki przed posiedzeniem on i prof. Rubacha otrzymali od prof. Kubinowskiego.¹ Prof. Kubinowski zaproponował w liście powoływanie tematycznych podzespołów ZMBP, tzn. zajmujących się konkretnym rodzajem badań. Dr Pasikowski zwrócił uwagę, że i ten pomysł można byłoby wykorzystać w kontekście rozwijania idei kryteriów jakości badań i opracowywania ich w postaci listy postulatów. Prof. Rubacha dodał, że wartościowe jest mimo wszystko uwzględnianie zewnętrznej zasady tworzenia podobnych podzespołów tematycznych z uwagi na możliwość prowadzenia działań w interakcji różnych podejść badawczych. W reakcji na te uwagi prof. Kubinowski wyjaśnił, że chodziło o ideę grup roboczych organizujących się wokół inicjującego pomysłu i zaproszenia do korespondencji, ewentualnie bardziej zaangażowanej współpracy. Takie podejście wyznaczone mikroperspektywą różni się jednak, jak zauważył, od podejścia generalnego do zespołu, które prezentowane jest podczas bieżącego posiedzenia. Tworzenie się takich grup roboczych jest też mniej formalne. Są one rozwijane lub zanikają w zależności od zainteresowania członków zespołu podanym pomysłem. Prof. Kubinowski zwrócił uwagę, że funkcjonowanie zespołu wg tego rozwiązania praktykowane jest już przez któryś z zespołów interdyscyplinarnych KNP PAN, czemu przyrzeć można się na stronie internetowej KNP PAN. Przy okazji Profesor podkreślił znaczenie budowania podstrony internetowej przewidzianej dla ZMBP. Będąc przy głosie prof. Kubinowski nawiązał także do wypowiedzi prof. Piekarskiego i kwestii zajmowania przez ZMBP stanowiska, formułowania ocen lub tworzenia ekspertyz dotyczących wybranych badań. Zaznaczył, że wg niego właściwsze byłoby pełnienie przez ZMBP roli konsultacyjnej i doradczej, jak sugerował prof. Piekarski, niż realizowanie się w charakterze organu wydającego werdykty w postaci ocen, ekspertyz oraz obowiązujących standardów. Oczywiście, jeśli chodzi o narzędzia badawcze, to oczekiwanie i wymaganie spełniania standardów jest zasadne, choć to już jest węższy zakres podniesionej kwestii. Profesor poprosił również o dookreślenie, czy KNP PAN będzie oczekiwał od ZMBP wydawania ekspertyz i opinii we wskazywanych sprawach.

Dr Pasikowski odpowiedział, że ta kwestia pojawiła się jako postulat projektowy i że wzorem sytuacji oraz okoliczności, w jakich znajdowały się niektóre zespoły i poszczególni członkowie KNP PAN, również ZMBP powinien być gotowy na zajmowanie stanowiska i formułowanie opinii. Kwestia tworzenia ekspertyz nigdy jednak nie padła. Inna sprawa, to ta, że ZMBP może budować własne projekty badań poświęcone określonym zagadnieniom i publikowania ich w postaci raportów. Tak właśnie należałoby wyobrazić sobie realizację postulowanej funkcji monitorującej zespołu.

¹ W treści listu pojawiły się następujące propozycje: 1) organizacja co dwa lata ogólnopolskiej konferencji Zespołu (pierwsza na jesieni 2017) skupionej na temacie: "Dociekania metodologiczne nad praktykami badawczymi w pedagogice" i jej organizacja naprzemiennie z SMP PTP; 2) stworzenie warunków do funkcjonowania grup roboczych w danym zakresie metodologii badań pedagogicznych i jej rozwijanie (np. ds. badań w działaniu, ds. badań nad szkołą, itd.); 3) rozwój Pracowni Narzędzi Badań Pedagogicznych, zapoczątkowanej przez prof. Krzysztofa Rubachę; 4) objęcie patronatem Zespołu dwóch czasopism metodologicznych - "Przegląd Badań Edukacyjnych" oraz "Jakościowe Badania Pedagogiczne", w tym realizacja przeróżnych projektów naukowych na bazie publikacji w tych czasopismach; 5) przeprowadzanie warsztatów metodologicznych dla początkujących badaczy, we współpracy z zainteresowanymi ośrodkami akademickimi; 6) przeprowadzanie metodologicznych seminariów podoktorskich, we współpracy z zainteresowanymi ośrodkami akademickimi; 7) stworzenie podstrony Zespołu (we współpracy z prof. Mirosławem Kowalskim), na której zostaną zaprezentowane poszczególne ośrodki, wraz z bibliografią, poszczególne grupy robocze oraz inne treści.

Prof. Banaszak zauważył z kolei, że ZMBP nie powinien uchylać się od działalności eksperckiej, jeśli tego będzie się od niego oczekiwało. W szczególności wartość tej działalności ujawniałaby się w sytuacjach, gdy w jakichś badaniach albo stanowiskach dotyczących wcale niedrugorzędnych spraw występują błędy lub uchybienia. Jeśli KNP PAN oczekiwałby takiej działalności od ZMBP, to jest to zdecydowanie akceptowalne. Przy okazji mogłoby też oznaczać docenianie specjalizowania się w metodologii, która nie stanowi przecież domeny każdego. Prowadząc jakiegokolwiek badania jest się przede wszystkim użytkownikiem metod i technik, a to nie jest równoznaczne ze specjalizowaniem się w metodologii. Następnie prof. Banaszak wyraził aprobatę dla kwestii możliwości zajmowania stanowiska i oficjalnego zabierania głosu przez ZMBP. Nawiązał przy tym do poruszonej wcześniej sprawy recenzji prac naukowych wskazując, że bywają sytuacje, gdy to recenzent pracy lub projektu badań (np. składanego w konkursie NCN) popełnia kardynalne błędy. Profesor postawił pytanie, czego w takiej sytuacji i w kontekście dyskusji o działalności ekspertyzalne można oczekiwać od ZMBP.

W odpowiedzi prof. Rubacha zauważył, że to bardzo delikatny problem. Wprawdzie wart jest przyjrzenia się, szczególnie w skali zjawiska a nie konkretnych przypadków, ale jako taki nie był osobno uwzględniany podczas tworzenia projektu ZMBP. ZMBP nie ma występować w roli superrecenzenta. Jednak z drugiej strony nie może też być zupełnie obojętny na to zjawisko. Prof. Rubacha podkreślił, że ta sprawa wymagałaby gruntowniejszej dyskusji z udziałem KNP.

Do rozmowy włączył się prof. Piekarski sygnalizując konieczność rozjaśnienia swojej wcześniejszej wypowiedzi na temat władzy w kontekście kwestii ekspertów i ekspertyz. Profesor podkreślił, że jego głos był próbą zwrócenia uwagi na możliwe sposoby odbioru aktywności ZMBP, w tym także jako działań budujących pozycję tego ciała i osób z nim związanych, oraz niezmiernie ważną kwestię jakości komunikacji zespołu popartą troską o bycie rozumianym przez otoczenie. Podstawowym problemem jest więc komunikacja ZMBP ze środowiskiem, tym bardziej, że najprawdopodobniej będzie traktowany jako zespół ekspercki.

Prof. Rubacha zdecydowanie zgodził się z tą uwagą, a dr Pasikowski zauważył w związku z tym, że należy spodziewać się zewnętrznych oczekiwań, iż ZMBP będzie zajmował stanowisko w określonych sprawach. Pierwotnie jednak idea ZMBP nie przewidywała realizowania ekspertyz. Profesor Rubacha podkreślił przy tym, że idea ta również nie obejmowała przyglądania się recenzjom prac naukowych.

Prof. Borowska-Beszta zwróciła się do prof. Rubachy z pytaniem o naukowca charakter działalności ZMBP i umiejscowienie tej działalności w planie pracy zespołu. Odpowiadając prof. Rubacha zauważył, że to ważny obszar aktywności ZMBP. Wokół problemów naukowca będące organizowała się aktywność poszczególnych członków i grupy jaką stworzą. Podczas kolejnego posiedzenia prof. Rubacha zaprezentuje wystąpienie, które ma na celu otworzyć dyskusję wokół tego zagadnienia. Jednocześnie prof. Rubacha zaapelował o pozostawanie w stałym kontakcie mailowym pomiędzy kolejnymi posiedzeniami ZMBP i kontynuowanie dyskusji, najlepiej w trybie "odpowiedz wszystkim", wokół spraw poruszanych podczas posiedzeń. Dr Pasikowski wtrącił, że potrzebna jest do tego zgoda członków ZMBP na udostępnienie adresów mailowych oraz podawanie ich w jawnej korespondencji. Zgromadzeni jednogłośnie na to przystali. Jednocześnie dr Pasikowski poinformował, w odpowiedzi na wniosek prof. Nowak, że projekt zespołu zaprezentowany podczas posiedzenia zostanie rozesłany wśród osób zainteresowanych współpracą w ramach ZMBP oraz, że wiąże się to z oczekiwaniem zgłaszania uwag, sugestii i pomysłów pozwalających rozwijać przedstawione w

projekcie propozycje. Będąc przy głosie dr Pasikowski powrócił do poruszonej kwestii działalności naukowawczej zauważając, że mieści się ona w zakresie wyznaczonym ideą funkcji monitorującej i funkcji stymulującej ZMBP.

Głos zabrała prof. Justyna Nowotniak zwracając uwagę na sytuację studentów studiów III stopnia, którzy stają przed dylematem związanym z pytaniem o to, jaka jest metodologia pedagogiki i jej funkcjonalnej zależności od metodologii nauk społecznych. Profesor zauważyła, że studenci zwracają uwagę, iż np. badania hermeneutyczne, fenomenologiczne i jakościowe badania ewaluacyjne podlegają marginalizacji. Ta sprawa wiąże się z poruszoną kwestią recenzji, gdyż przegląd wniosków w postępowaniu habilitacyjnym w pedagogice pozwala stwierdzić dużą liczbę takich, które zgłaszane są przez osoby identyfikujące się z podobnymi badaniami i humanistyką. Studenci III stopnia pytają więc o to, z jakiego obszaru metodologia daje im szansę na pomyślny przebieg procedury ubiegania się o stopień doktora. To uzmysławia obecność napięć w obszarze kształcenia, szczególnie w kontekście uwag krytycznych zgłaszanych w recenzjach prac na stopień, gdzie pojawiają się zastrzeżenia do zastosowania metodologii nauk społecznych bez należytego przygotowania w tym zakresie. Osobną kwestią jest sprawa recenzji w postępowaniach grantowych NCN, które nie podlegają dyskusji. Profesor podkreśliła, że właściwie w ramach procedur grantowych NCN brak jest możliwości prowadzenia merytorycznej rozmowy w tym zakresie.

Dr Pasikowski zauważył, że kwestia jakości prac w konkursach grantowych i w postępowaniu awansowym mieści się w zakresie problematyki, którą zgodnie z projektem mógłby zajmować się ZMBP będąc nastawionym tym samym na kryteria jakości badań.

Dr Magdalena Ciechowska z aprobatą odniosła się do możliwości utworzenia zestawu kryteriów badań powołując się przy tym na podobną pracę jaką wykonało Amerykańskie Towarzystwo Badań Edukacyjnych, które w 2006 roku opracowało i opublikowało kryteria badań ilościowych i jakościowych a w 2009 roku kryteria badań zorientowanych humanistycznie. Dr Pasikowski zauważył jednak, że propozycja zajęcia się kryteriami jakości badań przez ZMBP daleka jest od budowania zamkniętej listy sztywnych standardów i do tego mogącej funkcjonować jako zestaw wymagań. Natomiast prof. Kubinowski, że standardy, o których powiedziała dr Ciechowska po ich opublikowaniu wywołały dyskusję i falę krytyki. Z kolei prof. Rubacha zauważył, że takie listy sztywnych standardów są traktowane instrumentalnie przez osoby realizujące badania i przygotowujące prace na stopień. To wg prof. Rubachy powoduje niekiedy pokusę zabiegania o spełnienie jak największej liczby takich standardów, niekoniecznie w trosce o jakość badań, lecz aby usatysfakcjonować recenzentów. Ci z kolei biorąc taką listę za wyznacznik mogą ograniczać powstawanie i promowanie wartościowych prac tylko dlatego, że nie mieszczą się one w skostniałej strukturze wymagań. Wtedy właśnie doktoranci zaczynają się zastanawiać jak napisać dysertację doktorską, aby zwiększyć szansę na jej akceptację w postępowaniu doktorskim. Profesor zauważył, że w związku z tym widzi potrzebę pracy ZMBP nad tego rodzaju zagrożeniami i jednocześnie, która nie będzie prowokowała do powstawania sztywnych zewnętrznych standardów. Profesor dodał, że należy odróżnić to o czym mowa, od wymagań stawianych stosowaniu poszczególnych narzędzi gromadzenia i analizy danych, których efektywność zależy może od przestrzegania opracowanych zaleceń.

W tym miejscu nastąpiła PRZERWA w trakcie, której posiedzenie opuścił prof. Dariusz Kubinowski oraz prof. Mariusz Dembiński.

Po przerwie przystąpiono do kontynuacji dyskusji. Jako pierwsza głos zabrała dr Aldona Molenda występując z propozycją przygotowania zestawienia informacji o przedmiotach metodologicznych realizowanych w ramach programów studiów pedagogicznych. Odwołała się przy tym do prowadzonych przez siebie obserwacji na temat przedmiotu "Teoria wychowania", których wyniki zamieściła w artykule opublikowanym w *Studiach z Teorii Wychowania*.

Dr Ciechowska dodała, że warte uwagi byłoby dokonanie oceny i porównań, których efektem będzie wypracowanie "dobrych praktyk" w nauczaniu metodologii. Tu z sali padło pytanie, czy przygotowanie zestawu informacji miałyby polegać na analizach sylabusów. Dr Ciechowska odparła, że w pierwszym rzędzie uwaga miałaby skupiać się na ogólniejszych informacjach, choć pożądane byłoby gromadzenie dokładniejszych danych. To jednak może być trudne z powodu zastrzeżenia dostępu do sylabusów. Tę trudność zauważyła także dr Molenda, choć podkreśliła, że nie jest to niemożliwe, czego dowodzą przeprowadzone przez nią obserwacje dotyczące przedmiotu "Teoria wychowania". Dr Pasikowski zaakcentował, że omawiana właśnie kwestia może stanowić osobne zadanie ZMBP, tj. zbudowanie zestawu wyjściowych lub podstawowych kryteriów konstruowania programów nauczania metodologii. Tego samego zdania był prof. Rubacha, który dodał, że można w ramach tego zadania uwzględnić podział takich kryteriów ze względu na przyjęte cele lub aspekty. Takie zadanie wg Profesora, dostarczyłoby niezbędnej mapy w kontekście zagadnienia programów nauczania metodologii.

Dr Müller-Siekierska poruszyła, jako osobny problem, kwestię nieobecności statystyki w programach studiów pedagogicznych. Sformułowała przy tym pytanie, czy ZMBP może zajmować w tej sprawie stanowisko.

W odpowiedzi prof. Rubacha zauważył, że występowanie określonych przedmiotów w programie studiów zależy od rad wydziałów poszczególnych jednostek. Z tym wiąże się też dostępność do oprogramowania software przeznaczonego do analizy danych. To również jest indywidualnie organizowane w ramach poszczególnych ośrodków akademickich. Zatem ZMBP raczej nie będzie miał przestrzeni, aby działać w tym zakresie, choć to nie zmienia odczucia zdumienia, że statystyki raczej nie naucza się na kierunkach pedagogicznych. Dr Pasikowski wtrącił, że z dotychczas poczynionych obserwacji bardzo mało jednostek w programach kształcenia na kierunku pedagogika uwzględnia statystykę i inne przedmioty rozwijające umiejętności analizowania danych ilościowych, w tym obsługę programów komputerowych wspierających tego rodzaju analizę. Prof. Rubacha dodał przy tym, że ten problem dotyczy również logiki, jako przedmiotu podstawowego w nauczaniu z zakresu metodologii badań empirycznych.

W związku z brakiem kolejnych uwag i propozycji do zgłoszonego projektu oraz do bieżącej dyskusji nastąpiło przejście do kolejnego punktu spotkania, czyli ZATWIERDZENIA celów i zadań ZMBP. Dr Pasikowski zaproponował przegłosowanie każdego z punktów projektu i w trybie jawnym, co spotkało się z akceptacją zgromadzonych. Jednak prof. Piekarski złożył formalny wniosek głosowania nad całym projektem celów i zadań uzasadniając, że w trakcie posiedzenia była okazja do omawiania i dyskusowania nad kolejnymi punktami. Z uwagi na jednogłośnie poparcie wniosku Profesora głosowanie przebiegło wg wnioskowanej formy. Wszystkie obecne osoby (w liczbie 19) głosowały za przyjęciem projektu ZMBP.

Kwestia dotycząca struktury organizacyjnej uznana została za wymagającą dalszej dyskusji i odłożona do rozważań zespołowych za pośrednictwem poczty elektronicznej i facebooka. W sprawie zakresu

odpowiedzialności za poszczególne zadania przyjęto wstępnie powoływanie osób koordynujących prace związane z tymi zadaniami z jednoczesną możliwością angażowania się członków ZMBP w dowolną liczbę zadań. Harmonogram prac zespołu ustalony zostanie w drodze komunikacji mailowej. Dr Pasikowski zwrócił jednak uwagę, że ZMBP jest uzależniony od daty końca kadencji KNP PAN, co oznacza, że harmonogram musi być podporządkowany tej dacie. Zatem realizacja części zadań uwzględnionych w projekcie, w tym zaproponowana w liście przez prof. Kubinowskiego konferencja musiałaby odbyć się jeszcze w roku 2017.

W części "WOLNE WNIOSKI" nie pojawiły się głosy. Przystąpiono więc do zakończenia posiedzenia.

Dr Pasikowski podziękował zgromadzonym za obecność i gotowość współdziałania w ramach ZMBP oraz osobno prof. Krzysztofowi Rubasze i dr Magdalenie Cuprjak za zapewnienie warunków umożliwiających odbycie pierwszego posiedzenia. Osobne podziękowania adresowane do organizatorów posiedzenia złożyła prof. Beata Maria Nowak.

ZAMKNIĘCIA POSIEDZENIA dokonał prof. Krzysztof Rubacha dziękując wszystkim zgromadzonym za przybycie i otwartość na współpracę. Profesor zakomunikował też, że powstał pomysł utworzenia zamkniętej grupy facebookowej na potrzeby udogodnienia komunikacji pomiędzy członkami ZMBP.

KONKLUZJA: w rezultacie I posiedzenia ZMBP przyjęty został projekt celów i zadań zespołu. Ponadto uwzględnione zostały uwagi i propozycje uczestników dotyczące podjęcia współpracy ZMBP z TSBJ i SMP PTP, uruchomienia strony internetowej ZMBP, powołania sekretarza ZMBP (funkcji podjął się dr Szymon Godawa) oraz utworzenia bazy teleadresowej na potrzeby komunikacji wewnątrz zespołu. Z aprobatą przyjęto również możliwość podejmowania starań o zwołanie posiedzenia ZMBP w Łodzi równoległe z organizacją VII SMP PTP. Termin kolejnego posiedzenia ustalony został wstępnie na listopad 2017 roku. Jednak do tego czasu kontynuowane będą rozmowy, prowadzone ustalenia nad poruszonymi podczas posiedzenia sprawami oraz prace dotyczące konkretnych zadań ZMBP. Komunikacja przebiegać będzie za pośrednictwem poczty elektronicznej oraz facebooka.

Sprawozdanie sporządzili:

Sławomir Pasikowski, Justyna Ratkowska-Pasikowska